

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2015-08-20
Meddelad i
Linköping

Mål nr
3284-15
3286--3288-15

KONKURRENSVERKET	
2015-08-20	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

SÖKANDE

Ramböll Sverige AB, 556133-0506
Box 17009
104 62 Stockholm

Ombud: Advokaten Carl Bokwall och biträdande juristen Gabriella Kiluk
Bokwall Rislund Advokatbyrå KB
Funcckens gränd 1
111 27 Stockholm

MOTPART

Upphandlingscenter, 222000-2527
Kommunalförbundet Fjärde Storstadsregionen
Slottsgatan 118
602 22 Norrköping

SAKEN

Överprövning av avbrytandebeslut enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna om överprövning.

Dok.Id 218961

Postadress Box 406 581 04 Linköping	Besöksadress Brigadgatan 3	Telefon 013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se	Telefax 013-25 11 40	Expeditionstid måndag – fredag 08:00-16:00
--	--------------------------------------	---	--------------------------------	---

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Upphandlingscenter genomförde upphandlingar av ramavtal avseende

- besiktningstjänster för sex delområden (dnr UH-2014-431) på uppdrag av Norrköpings kommun och
- projekt- och byggledning allmän platsmark avseende väg/gata (UH-2014-424), beläggning (UH-2014-436) samt park/lekpark/torg (UH-2014-432) på uppdrag av Norrköpings kommun, Norrköpings spårvägar AB, Samhälls- och Eventfastigheter i Norrköping AB, Etablering Norrköping AB, Fastighets AB Butangia, Söderköpings kommun, Kinda kommun, Valdemarsviks kommun samt Katrineholms kommun.

Upphandlingarna genomfördes som öppna förfaranden enligt LOU. I upphandlingen avseende besiktningstjänster var sista anbudsdag den 15 december 2014 och anbudet skulle vara giltigt 120 dagar från och med denna dag, dvs. till och med den 14 april 2015. Tilldelningsbeslut meddelades den 25 mars 2015 avseende delområde 1 och den 27 mars 2015 avseende delområden 3 och 6 där bl.a. Ramböll Sverige AB (Ramböll) tilldelades kontrakt. I upphandlingarna av projekt- och byggledningstjänster var sista anbudsdag den 22 januari 2015 och anbudet skulle vara giltigt 90 dagar från och med denna dag, dvs. till och med den 22 april 2015. Den 5 maj 2015 meddelade Upphandlingscenter beslut att avbryta upphandlingarna med motiveringen att inga giltiga anbud återstår på grund av att anbudens giltighetstid har löpt ut.

Ramböll ansöker om överprövning och yrkar att avbrytandebesluten ska upphävas.

Upphandlingscenter begär att ansökningarna ska avslås.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS ANFÖRT

Ramböll

Upphandlingscenter har inte haft sakliga skäl för att avbryta upphandlingarna. Ramböll har vid två tillfällen den 23 april och 4 maj 2015 meddelat Upphandlingscenter att Rambölls anbud i samtliga upphandlingar är giltiga till dess upphandlingarna slutförts. Eftersom Ramböll därmed har förlängt sina anbud är avbrytandebesluten grundade på felaktiga faktiska förhållanden.

I situationen där tilldelningsbeslut meddelats under den ursprungliga giltighetstiden, vilket gäller avseende upphandlingen av besiktningstjänster, föreligger en accept av de antagna anbuden vilket i sig hindrar ett avbrytande. Enligt avtalslagen har ett avtal kommit till stånd redan genom accepten i det fall anbud och accept överensstämmer helt eller i allt väsentligt. Detta finner stöd även i rättspraxis. Eftersom tilldelningsbeslut meddelats avseende den aktuella upphandlingen och de vinnande anbuden antagits saknar det betydelse om anbudens giltighetstid skulle anses ha löpt ut efter tilldelningsbeslutet. Det är således direkt felaktigt som Upphandlingscenter påstår att anbuden bara är giltiga längst till och med den tid som anges i förfrågningsunderlaget.

Skrivningen i punkten AUB.53 i förfrågningsunderlaget påverkar inte det sagda eftersom den endast medför att tilldelningsbeslutet inte innebär ett kontrakt i upphandlingsrättslig mening enligt LOU ingås. Betydelsen av antagna anbuds giltighet är dock passé eftersom anbuden antagits och ett civilrättsligt avtal uppkommit.

I de tre upphandlingarna som avsåg projekt och byggledning har inget tilldelningsbeslut meddelats. Upphandlingscenter har emellertid inte angett

något annat skäl till avbrytandet än att den ursprungliga giltighetstiden för anbudet löpt ut. Upphandlingscenter förefaller bara ha väntat ut anbudens giltighetstid utan att vidta några som helst åtgärder och sen avbrutit upphandlingarna. Det är mot dessa omständigheter som avbrytandebeslutens förenlighet med LOU ska bedömas. Huruvida det är Upphandlingscenters anställdas eller den externa konsultens fel att upphandlingen inte förts framåt på ett sådant sätt att den kunnat genomföras är irrelevant då det är Upphandlingscenter som bär ansvaret oavsett.

Samtliga avbrytandebeslut är grundade på den felaktiga rättsliga föreställningen att det är ett sakligt skäl i sig att anbudens giltighetstid löpt ut. Detta gäller oavsett om tilldelningsbesluts meddelats eller inte. En upphandlande myndighet är oförhindrad att undersöka om anbudsgivarna är villiga att förlänga anbudet och detta kan ske även efter att den ursprungliga giltighetstiden löpt ut. Ramböll gör således gällande att den upphandlande myndigheten först måste undersöka om anbudet kan förlängas innan myndigheten eventuellt avbryter upphandlingen. Därvid ska samtliga kvalificerade anbudsgivare tillfrågas och det saknar betydelse vilken inställning icke kvalificerade anbudsgivare har. Om inte tillräckligt många kvalificerade anbudsgivare förlänger sina anbud uppstår en situation där den upphandlande myndigheten kan ha objektiva grunder för att avbryta upphandlingen.

Att det saknas en uttrycklig bestämmelse i LOU om detta utgör inget bärande skäl. Om upphandlingsföremålet fortfarande utgör ett behov, om anbudet ligger inom budget, om det skapats konkurrens med flera kvalificerade anbud, utvärderingsmodellen är ändamålsenlig och förfrågningsunderlaget inte innehåller några andra upphandlingsfel är det svårt att se att det skulle vara "affärsmässigt", dvs. förenligt med de grundläggande principerna för offentlig upphandling, att avbryta upphandlingen och göra om den igen. Detta framstår tvärtom som onödigt och som ett slöseri med både

den upphandlande myndighetens och anbudsgivarnas tid samt resurser och är därmed inte affärsmässigt.

LOU reglerar inte frågan om huruvida det ställs formkrav på en förlängning av anbud och inte heller om en förlängning kan ske ensidigt eller om förlängningens giltighet förutsätter att den upphandlande myndigheten accepterar den. Det kan inte heller av 1 kap. 9 § LOU anses följa att en anbudsgivare måste förlänga sitt anbud skriftligen. Det har inte heller i förfrågningsunderlaget föreskrivits att förlängning av anbud ska ske skriftligen.

Beträffande frågan om ensidig förlängning av anbudet är anbudet en rättshandling som anbudsgivaren ensam förfogar över. Av den s.k. löftesprincipen i 1 § 1 st. avtalslagen följer att löftena anbud respektive accept var för sig är bindande. Motpartens inställning saknar således betydelse för om ett anbuds giltighet är förlängt med bindande verkan eller inte. Motparten förfogar istället över och är bunden av sin accept.

För att ett ingripande mot en upphandling ska få verkan och för att upprätthålla upphandlingsdirektivens och EU-rättens krav på tillgång till effektiva rättsmedel måste den upphandlande myndigheten, om det döms till rättelse, undersöka om anbudet kan förlängas. Samma syn måste rimligtvis råda på skyldigheten att undersöka anbudens giltighet även om det inte pågår en överprövning eftersom upphandlande myndigheters skyldigheter och anbudsgivarnas rättigheter rimligtvis inte kan bedömas olika i dessa situationer.

Om en upphandlande myndighet skulle tillåtas att avbryta en upphandling av det enda skälet att anbudens giltighet löpt ut, utan att först ha undersökt om anbudet kan förlängas, skulle upphandlande myndigheter ges en obegränsad möjlighet att godtyckligt avbryta upphandlingar genom att helt enkelt bara låta påbörjade upphandlingar förfalla genom att vänta ut anbu-

dens giltighet. En sådan ordning är inte förenlig med EU-domstolens rättspraxis (se t.ex. mål C-92/00 *Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft mbH mot Stadt Wien*). Upphandlande myndigheter har ett förhållandevis stort utrymme att avbryta påbörjande upphandlingar och detta utrymme är inte förbehållet rena undantagsfall. Detta betyder dock inte att utrymmet är obegränsat, vilket skulle bli konsekvensen om Upphandlingscenters avbrytandebeslut godtogs.

Om en eller flera anbudsgivare ensidigt förlänger sina anbud måste således den upphandlande myndigheten, för att upprätthålla transparens- och lika-behandlingsprinciperna fråga samtliga kvalificerade anbudsgivare om de förlänger sina anbud. Ett avbrytande av upphandlingarna på den angivna grunden är således inte sakligt i sig om inte myndigheten först undersökt om anbuden förlängs eller inte och gör det inte möjligt att pröva om avbrytandet är förenligt med de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna upprätthållits på det sätt som uttryckligen förutsätts av EU-domstolen i mål C-92/00. På anförda skäl ska samtliga avbrytandebeslut upphävas.

Upphandlingscenter

Upphandlingscenter har haft sakliga skäl för att avbryta upphandlingarna och har agerat i enlighet med 16 kap. 12 § LOU och övriga bestämmelser i LOU samt i enlighet med förfrågningsunderlaget. Ramböll har därför inte lidit skada och kan inte komma att lida skada.

De upphandlingar som är föremål för överprövning har handlagts av en extern konsult på uppdrag av Upphandlingscenter. Upphandlingscenter har endast involverats i dessa upphandlingar i samband med att t.ex. tilldelningsbeslut skulle fattats och avtal undertecknas. I samband med ett förnöte med den externa konsulten inför tilldelning i projekt-och byggledningsupphandlingarna upptäckte Upphandlingscenter att anbudens giltig-

hetstid hade löpt ut. När det stod klart att giltighetstiden hade löpt ut och det inte längre fanns några giltiga anbud att tilldela, undersökte Upphandlingscenter övriga upphandlingar som den externa konsulten genomförde på uppdrag av Upphandlingscenter. Det visade sig då att även anbudens giltighetstid i besiktningsupphandlingen hade löpt ut. Upphandlingscenter har således inte, så som Ramböll framställt det, väntat ut den giltighetstid som anges i förfrågningsunderlagen. Att giltighetstiden har löpt ut beror på handläggningsfel av den externa konsulten. Att rådande situation har uppstått har således inte orsakats genom Upphandlingscenters agerande eller passivitet. Detta kan dock inte frånta Upphandlingscenter ansvar som upphandlande myndighet. Upphandlingscenter anser emellertid att något fel inte har begåtts i och med att upphandlingarna avbröts, varför ansvarsfrågan utifrån ett upphandlingsrättsligt perspektiv är irrelevant i förevarande fall. Upphandlingscenter har agerat i enlighet med gällande rättspraxis och agerandet står ej i strid med de grundläggande EU-rättsliga principerna.

Ramböll gör gällande att de ensidigt har förlängt sina anbud i samtliga upphandlingar "till dess upphandlingen slutförts." Upphandlingscenter förnekar ej att så har skett. Dock vore det högst oskäligt om en anbudsgivare ensidigt vore berättigad att förlänga anbudets giltighetstid utan den upphandlande myndighetens medgivande. Det får av rättspraxis anses följa att det är den upphandlande myndigheten, och inte anbudsgivaren, som beslutar om anbudens giltighetstid ska förlängas eller inte, och att båda parter ömsesidigt måste lämna medgivande för att en förlängning av giltighetstiden utifrån ett upphandlingsrättsligt perspektiv ska anses vara bindande för anbudsgivaren. Det styrks även i doktrin att det är den upphandlande myndigheten, och inte anbudsgivaren, som beslutar om förlängning ska begäras av anbudens giltighetstid. Om den upphandlande myndigheten väljer att inte begära förlängning av anbudens giltighetstid har anbudsgivaren inte någon möjlighet att få till stånd en sådan förlängning i syfte att upphandlingen ska kunna fullföljas. Ramböll har således inte fått till en

förlängning av anbudens giltighetstid. Upphandlingscenter har inte heller handlat på ett sådant sätt som att en förlängning skulle ha accepterats. Upphandlingscenter har avbrutit ifrågavarande upphandlingar och till Ramböll framfört att avsikten hela tiden har varit att avbryta upphandlingarna då det saknas giltiga anbud.

I 9 kap. 11 § LOU regleras anbudsgivares bundenhet till sina anbud när ett tilldelningsbeslut fattats. I andra stycket anges att anbudsgivaren är bunden av sitt anbud även om underrättelse eller upplysningar enligt 9 § respektive 10 § har lämnats. Genom denna bestämmelse har en civilrättslig reglering gjorts i LOU som utgör en avvikelse från den i och för sig dispositiva regeln i 5 § avtalslagen att ett anbud förfaller när det avslås. Innebörden av bestämmelsen är att en anbudsgivare är bunden av sitt anbud tills tiden, som angetts i förfrågningsunderlaget respektive annonsen, löpt ut. En anbudsgivare kan således genom ett tilldelningsbeslut bli bunden av sitt anbud, men aldrig längre än vad som framgår av förfrågningsunderlaget.

I besiktningssupphandlingen meddelades tilldelningsbeslutet när anbuden fortfarande var giltiga. Giltighetstiden enligt förfrågningsunderlaget löpte ut efter att tilldelningsbeslutet hade fattats och innan dess avtal hann undertecknas. Sålunda återstod inga giltiga anbud för Upphandlingscenter att teckna avtal med.

Bestämmelserna i avtalslagens första kapitel om slutande av avtal är dispositiva. Det innebär att om parterna bestämt något annat sätt att sluta sina avtal på gäller alltså det. I förevarande fall finns en tydlig reglering i förfrågningsunderlagen (punkten AUB.53 i de administrativa föreskrifterna) att tilldelningsbeslutet inte ska ses som en accept enligt anbud-accept modellen. Därmed föreligger inte ett civilrättsligt bindande avtal mellan Upphandlingscenter och Ramböll. Det framgår därutöver att ett kontrakt ska anses slutet mellan parterna först när kontraktet undertecknas av båda par-

ter. Eftersom inget kontrakt undertecknats av parterna föreligger inget upphandlingskontrakt eller civilrättsligt bindande avtal. Det är således direkt felaktigt såsom Ramböll påstår att anbudet antagits och att ett civilrättsligt avtal uppkommit.

Löftesprincipen enligt avtalslagen innebär att ett anbud är bindande för den som avgivit anbudet innan det har accepterats. Löftesprincipen innebär dock inte att anbudet är bindande för motparten, utan endast för den part som avgivit anbudet. Det krävs således en accept för att mottagaren ska anses bunden av det. Det är således felaktigt det som Ramböll framför vad avser att motpartens inställning saknar betydelse för om ett anbuds giltighet är förlängt med bindande verkan eller inte. Giltighetstiden kan nämligen inte förlängas och bli bindande för både avgivaren och mottagaren utan att mottagaren i sitt svar accepterar förlängningsanbudet. Om den upphandlande myndigheten således väljer att inte begära förlängning av anbudens giltighetstid har anbudsgivaren inte någon möjlighet att få till stånd en sådan förlängning i syfte att upphandlingen ska kunna fullföljas.

Av rättspraxis följer att en upphandlande myndighet har möjlighet att avbryta en upphandling på grund av att anbudens giltighetstid har löpt ut även om och oberoende av att en eller flera leverantörer vill förlänga anbudens giltighetstid i syfte att upphandlingen ska kunna fortsätta. Det finns emellertid enligt rättspraxis inte någon skyldighet för en upphandlande myndighet att förlänga anbud vars giltighetstid är på väg att löpa ut. Det samma borde gälla i en sådan situation när anbudens giltighetstid redan har löpt ut. Detta tillsammans med det redan nämnda om att det är den upphandlande myndigheten, och inte anbudsgivaren, som beslutar om anbudens giltighetstid ska förlängas eller inte utgör grund för att fastställa att Upphandlingscenter inte har haft någon skyldighet att undersöka huruvida anbudsgivarna vill förlänga anbudens giltighetstid.

Upphandlingscenter vill inte kännas vid att Upphandlingscenter genom ett passivt handlande har väntat ut att anbudens giltighetstid skulle löpa ut. Det är precis tvärtom. Hade Upphandlingscenter vetat på ett tidigare stadium att anbudet var på väg att löpa ut hade alla ansträngningar gjorts för att förlänga dessa då de aktuella upphandlingarna var redan försenade. Rambölls påstående vad avser ett medvetet passivt handlande från Upphandlingscenter saknar därför grund och är rena spekulationer. Upphandlingscenter har handlagt upphandlingarna i enlighet med de grundläggande EU-rättsliga principerna som kommer i uttryck i 1 kap. 9 § LOU. Även avbrytandebesluten har fattats i enlighet med dessa principer, däribland likabehandlingsprincipen. Upphandlingarna har avbrutits på grund av att det inte funnit några giltiga anbud eftersom anbudens giltighetstid löpt ut, och inte av den anledningen att gynna respektive missgynna någon aktör.

UTREDNINGEN I MÅLET

I förfrågningsunderlaget anges bl.a. följande.

Upphandlingen avseende besiktningstjänster

AUB.33 Anbuds giltighetstid

Anbudsgivare ska vara bunden av sitt anbud 120 dagar efter anbudstidens utgång. Om upphandlingen blir föremål för överprövning ska anbudsgivaren vara bunden av sitt anbud under ytterligare 90 dagar utöver ovanstående tid.

AUB.53 Meddelande om beslut efter anbudsprövning/Tilldelningsbeslut

Tilldelningsbeslut och meddelande om tilldelningsbeslut innebär inte en sådan accept som medför att avtal träffats med antagen leverantör. Tilldelningsbeslut kommer att fattas separat för respektive kategori. Bindande upphandlingskontrakt uppkommer först när kontraktet undertecknats av båda parter.

Upphandlingarna avseende projekt- och byggledning**AUB.33 Anbuds giltighetstid**

Anbudsgivare ska vara bunden av sitt anbud 90 dagar efter anbudstidens utgång. Vid en eventuell överprövning kommer Beställaren att erbjuda alla anbudsgivare att förlänga giltighetstiden utöver tre månader. Anbudsgivare har rätt att avböja en förlängning av giltighetstiden och därmed rätt att dra tillbaka sitt anbud tre månader efter anbudstidens utgång.

AUB.53 Meddelande om beslut efter utvärdering av anbud

Observera att tilldelningsbeslut och meddelande om tilldelningsbeslut inte innebär en sådan accept som medför att avtal träffats med antagen leverantör. Bindande upphandlingskontrakt uppkommer när kontraktet har undertecknats av båda parter.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Rättslig reglering*

Av 1 kap. 9 § LOU framgår följande. Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 6 § första stycket LOU framgår följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet RÅ 2005 ref. 62, med hänvisning till EU-domstolens dom C-15/04, fastslagit att beslut att avbryta en upphandling som fattats av den upphandlande myndigheten kan överprövas av allmän förvaltningsdomstol och i förekommande fall ogiltigförklaras.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning

Ett beslut att avbryta en upphandling måste vila på sakligt godtagbara skäl och får inte vara godtyckligt. Vidare måste de grundläggande reglerna inom offentlig upphandling, såsom principen om likabehandling, iakttas av den upphandlande myndigheten. (se RÅ 2009 ref. 43 samt EG-domstolens avgörande i mål C-244/02 Kauppatalo).

Ramböll gör i korthet gällande att Upphandlingscenter förfarit i strid med upphandlingslagstiftningen genom att (i) avbryta upphandlingarna trots att Rambölls anbud varit giltiga vid tiden för avbrytandebesluten samt (ii) inte aktivt undersöka om giltighetstiden för anbuden kunde förlängas innan upphandlingarna avbröts.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det vare sig i LOU eller i förarbetena finns några detaljerade regler eller uttalanden beträffande frågan om förlängning av anbuds giltighetstid. I RÅ 2008 not. 26 har det emellertid uttalats att giltighetstiden för anbud kan förlängas under förutsättning att principerna för offentlig upphandling iakttas samt att huruvida en förlängning ska ske eller inte främst är en fråga mellan den upphandlande myndigheten och anbudsgivarna.

En förlängning av anbudens giltighet reglerar inte endast anbudsgivarnas bundenhet av sina respektive anbud utan medför även att den upphandlande myndigheten förlänger sin bundenhet till de villkor som anges i förfrågningsunderlaget (se bl.a. Kammarrätten i Göteborgs mål nr 6132-11 och 7006-12). Om en förlängning av giltighetstiden för anbud ska ske i upphandlingsrättslig mening krävs således enligt förvaltningsrätten ett ömsesidigt medgivande till sådan åtgärd av den upphandlande myndigheten och berörd anbudsgivare.

I de i målen aktuella upphandlingarna har Upphandlingscenter valt att genom utformningen av förfrågningsunderlagen (punkten AUB.53) förhindra att ett civilrättsligt avtal uppkommer genom meddelade tilldelningsbeslut. Härtill har i nämnd punkt tydliggjorts vad som utgör ett upphandlingsrättsligt kontrakt (jfr 2 kap. 10 § LOU). Med beaktande härav saknar Ramböll fog för sitt påstående att tilldelningsbeslutet i upphandlingen om besiktningstjänster innebär att Upphandlingscenter varit förhindrad att avbryta denna upphandling.

Upphandlingscenter har vidare bestämt att anbudena ska vara giltiga till viss tidpunkt (120 respektive 90 dagar från anbudstidens utgång). Ovan har konstaterats att en eventuell förlängning av anbudens giltighetstid utöver i förfrågningsunderlaget stipulerad tidsperiod förutsätter att Upphandlingscenter och berörd anbudsgivare kommer överens om att en sådan förlängning ska ske. I målet är utrett att en sådan överenskommelse om anbudsförlängning inte har skett mellan parterna. Enligt förvaltningsrättens mening har därför Rambölls anbud, alldeles oavsett att bolaget muntligen förlängt giltighetstiden för dessa, förfallit i upphandlingsrättslig mening innan tiden för avbrytandebesluten.

Vad så gäller Rambölls påstående om att en upphandlande myndighet har en skyldighet att undersöka om anbudens giltighetstid kan förlängas innan dessa löper ut kan följande sägas. Enligt förvaltningsrätten bör en upphandlande myndighet tillåtas förfoga över hur länge myndigheten, utifrån egna kommersiella överväganden, är villig att binda sig till de villkor som satts genom förfrågningsunderlaget. Ett generellt krav på att upphandlande myndighet aktivt ska söka förlänga anbudens giltighetstid när dessa riskerar att löpa ut skulle inskränka sådan valfrihet och synes därmed inte ändamålsenligt. Med beaktande härav och med utgångspunkten att en upphandlande myndighet enligt förvaltningsrätten inte heller kan tvingas att i upphandlingsrättslig mening acceptera en förlängning av anbudens giltig-

hetstid som anbudsgivare tagit initiativ till, bedöms inte myndigheten ha någon skyldighet att aktivt undersöka huruvida anbudsgivarna är villiga att stå fast vid sina anbud under en period som går utöver vad som angetts i förfrågningsunderlaget. I målet har inte heller framkommit att Upphandlingscenter genom att inte fråga berörda anbudsgivare om dessa önskade förlänga giltighetstiden på sina anbud i övrigt har agerat i strid med LOU och dess allmänna principer däribland likabehandlingsprincipen.

Mot bakgrund av det som ovan anförts finner förvaltningsrätten att Upphandlingscenters beslut att avbryta upphandlingarna har varit sakligt grundade och att Upphandlingscenter därför inte, på sätt Ramböll gjort gällande, har brutit mot de grundläggande principerna enligt 1 kap. 9 § LOU. Ansökningarna om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D LOU).

Tomas Kjellgren

Föredragande har varit Stefka Bokmark.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.